

Een anonymus verzamelde een keurige collectie
lijdens- en opstandingsliedertjes uit heel onze letter-
kunde. Tenminste — op een na — van christelijke
schrijvers uit alle eeuwen. Vreemd doet Verwey hier
tusschen aan. Zijn Christussonnet is toch allerminst
christelijk. Daar elke verantwoording ontbreekt, moe-
ten we maar aannemen, dat het op een verglansing
berust. Overigens een smakelijk uitgegeven en goed
boekje.
Gron.

H. S.

GRONINGER BRIEVEN

Amice frater.

Er is zeker voor het kind van God, dat het Woord
des Heeren liefheeft, geenerlei reden om eenige weten-
schap te haten of te vreezen.

Te haten allerminst, want wat de wetenschap wer-
kelijk ontdekt, dat laat God de Heere haar zien. Hij
is het, Die de oogen daarvoor opent.

Hij schiep alle ding en onderhoudt het in Zijn voor-
zienigheid en Hij gaf den mensch de taak tot de ont-
plooiing van Zijn werken, om die dus te leeren kennen
naar zijn vermogen en ze te beheerschen tot den
rijken dienst des Heeren. En hoezoer de mensch van
God is afgefallen en zich tegen Hem moge keeren,
God laat noch Zijn werk, noch die taak der mensche-
heid los. Zij zal die moeten volbrengen ook in een
weg van veel moeite en lijden en zelfs van verzet en
onhoorzaamheid en misbruik van Gods gaven. Zoo
zal de geloovige elke werkelijke vinding der weten-
schap met blijdschap vernemen. Hoe meer hij hoort
van het wonder van Gods groote en kleine wereld —
want die kleine wereld van het atoom is wonderlijker
nog dan de groote van zon en maan en sterren — des
te meer verheugt hij zich over den grooten Schepper
aller dingen.

Te vreezen stellig ook niet. Waarom zou hij? Want
hoe goddeloos de mensch ook moge spreken in zijn
haastige conclusies of handelen in de hem geschon-
ken macht, geen scheppel zal zich kunnen roeren of
bewegen tegen den wil van God.

Wij moeten wel onderscheiden de werke-
lijke feiten der wetenschap en de verklaringen, die
zij waagt, meermalen om de Schrift te weerspreken.
Als een sterrekundige zegt: ik heb het heelal door-
zocht maar God niet gevonden, dan wordt de werke-
lijkheid daar niet anders van. Wij zeggen alleen: arme
dwaze man.

Het is zeker wel een fout van de kinderen der kerk
dat zij te veel aandacht aan zulke loochening der
Schrift hebben geschonken. Zij gingen te veel achter
de verwaande natuurkundige wetenschap der acht-
tiende en negentiende eeuw aanloopen, hetzij met een
soms schuchtere apologie, hetzij met een poging om
door aanpassing van de Bijbelsche gegevens bij de
beweringen der natuurkundigen zooveel mogelijk van
den Bijbel te redden. Dat was alles nutteloos en ge-
vaarlijk werk.

Het was, om dit te doen zien, dat ik iets mede-
deelde omtrent de verlegenheid van de huidige natuur-
kundigen en de omverwerping van alle stoute be-
weringen der vorige eeuw.

Wat Bacon zei, dat halve wetenschap van het geloof
afvoert, maar heele wetenschap daar weer heenleidt
moge niet geheel waar zijn, er zit wel wat waars in.

Het is voor ons dan ook naar mijn mening heele-
maal niet noodig, om van de scheppingsdagen, ter
wille van de wetenschap, tijdperken te maken.

Dat is weer zoo'n concessie, die de Bijbel heelemaal
niet noodig heeft.

Ik voel meer voor hetgeen een orthodoxe Jood tegen
mij zei in een gesprek in den trein. Hij vertelde mij
een natuurkundige gesproken te hebben, die beweerde:
de Bijbel met zijn zes dagen heeft het heelemaal mis,
want neem nu zoo'n enkele aardslag. Er zijn miljoenen
jaren voor noodig geweest om die te vormen. Mijn
Joodsche medereiziger had geantwoord: dat geloof ik
wel, als U die aardslag had moeten maken. Maar
de groote Schepper aller dingen had er nog niet één
seconde voor noodig.

Trouwens, ook al bleek ons later, dat de vorming
der aarde in miljoenen jaren was geschied, wat deed
dit dan nog af van het groote wonder der schepping?

Een der grootste dwaasheden der natuurkundige
wetenschap is deze, dat zij de moeilijkheid van de
wording aller dingen wil verklaren door haar over
miljoenen jaren uit te strijken. Dat moest een rede-
lijk denkend mensch toch aanstands gevoelen.

Een Amerikaansch geoloog schreef eens: wij weten
van de wording der dingen niets af, en er is daar-
omtrent geen geloofwaardiger verhaal dan dat van
den Bijbel.

Het is dus wel dwaas ter wille van een overmoedige
en zich telkens vergissende wetenschap aan de vast-
heid van den Bijbel te gaan twifelen.

De fout ligt geheel bij den mensch. Ook voor de
natuurkunde is de Bijbel het licht op haar pad en zij
zou voor heel wat dwaasheden bewaard zijn gebleven,
als zij zich niet had vermoed met den Bijbel tegen te
spreken en zijn licht te verwerpen.

Maar nu kom ik tot iets heel ergerlijks, dat mij aan-
leiding gaf, om met U over deze dingen te handelen.

Ik bedoel het ontzettend geknoel, dat de valsche
profetie van het Barthianisme in deze dagen aandurft
met den Bijbel.

Men doet toch net, alsof men den Bijbel als het
Woord van God aanvaardt, alsof men waarachtig
belijdt, dat de Almachtige God, Schepper is van hemel
en aarde, vindt zoo dus bij den eenvoudigen geloovige
vertrouwen, maar tracht hem onderwijl de vastheid
van het Woord van God, dat Woord feitelijk zelf, te
ontfutselen. Dat is veel erger dan wat de natuur-
kundige wetenschap en veeleer zij, die haar misbruiken
tegen Gods Woord, hebben gewaagd.

De brutale loochenaar der Schrift is lang zoo ge-
vaarlijk niet als deze nieuwmodische theologen.

En wij moeten hun ondermijnd werk niet onder-
schatten.

In de Fransche theologische literatuur, die ik las,
merk ik, op hoe ontzettende wijze de protestantsche
kerken daar worden vergiftigd.

En wat geschiedt er in ons land bijv. door een
„Kleine Dogmatiek" van prof. van Niftrik, die in de
Ned. Herv. Kerk blijkbaar veel invloed oefent, en
zoals men zich zal herinneren door een christelijke
onderwijzersvereniging indertijd als voorlichter werd
geroepen?

Ik bepaal mij tot ons onderwerp, dus tot het eerste
artikel van de apostolische belijdenis: ik geloof in
God, den Vader, den Almachtige, Schepper des hemels
en der aarde.

O, dat wordt in die dogmatiek aanvaard, en er
worden allerlei vrome dingen van gezegd. Maar nu
moeten wij het weersinwendig theologisch spel eens
nagaan, waarin alles ook weer wordt geloosd.

Ik druk mij sterk uit, maar het is eenmaal niet
anders dan weersinwendig. Ik heb er geen anderen
naam voor.

Het hoofdstuk over het eerste artikel begint met
de vraag: waar komt de wereld vandaan?

De geleerde schrijver kent blijkbaar slechts twee
antwoorden op die vraag, die hij uitersten noemt, wat
mij niet zeer wetenschappelijk lijkt. Het eene antwoord
komt dan van de mannen der „Verlichting" der acht-
tiende eeuw; hij doelt blijkbaar o.a. op Leibniz. Die
„Verlichting" erkende nog, dat de schepping een
Maker moest hebben, zag de voetsporen Gods in het
geschapene, en dacht deze wereld de beste mogelijke.

Daar zat in dit rationalisme nog eenige redelijk-
heid. De mensch was nog niet volkomen dwaas.

Maar dr. van Niftrik vindt dit heelemaal mis. Hij
spot: men ziet het schip dezer wereld, en men huicht
de vlag van het geloof in God den Schepper.

Maar dan is er het andere antwoord, dat van den
ouden ketter Marcion, wiens ketterij door Barth weer
is opgevat. Die Marcion, dus dr. van Niftrik, welgedre-
de vlag op een modderschuit te zetten, God kon
niet aansprakelijk gesteld worden voor deze wereld,
en zoo moesten er twee goden zijn, en de schepping
werd toegeschreven aan den Demiurg, den wereld-
maker, den God van het Oude Testament.

Als wij, dus dr. van Niftrik, moesten kiezen tusschen
de „Verlichting" en Marcion, dan kiezen wij in dezen
tijd allen — ja, dat staat er: allen — voor Marcion.

Feitelijk doet hij het ook.

Is het niet vreesselijk, dat deze theoloog hier geen
oogenblik aandacht zelfs waardig keurt aan de be-
lijdenis der Reformatie?

Wat waagt niet een nietig mensch, als hij Gods
schepping een modderschuit durft te noemen, zonder
te bedenken, dat Gods werken goed zijn maar dat hij
zelf mee de oorzaak van de ellenden van ons leven
is? Zoo diep viel zeker de „Aufklärung" niet. Haar
hoogmoed steeg niet zoo vermetel.

Dr. van Niftrik gaat dan voort en zegt, dat een
ander antwoord mogelijk is. Het probleem is verkeerd
gesteld. De belijdenis van God den Schepper wil mij
niet vertellen, waar de wereld vandaan komt.

Want de kerk — er staat werkelijk de Kerk — be-
lijdt den Schepper, niet de schepping. Want
het gaat hier dan niet over de wereld, den kosmos op
zich zelf, of over den mensch op zich zelf, maar over
wereld en mensch in hun relatie tot God.

God heeft zich in relatie gesteld tot deze wereld.

En, zoo wordt gevraagd: boezemt het u belang in,
interesseert het u werkelijk, wie deze wereld gemaakt
heeft en waar zij vandaan komt?

Ik antwoord: natuurlijk interesseert mij zulks en
gij, hooggeleerde hebt er alle belang bij, uw tijdelijk
en eenwig heil zit er aan vast. Wie de Schepper is
van de wereld, van U en van mij.

Het komt ons niet toe te oordeelen over iemands
staaf, en een christen kan ook in zijn loochening diep
vallen, maar het komt mij voor, dat een mensch niets
ergers hier op deze wereld kan doen, dan het werk
Gods te smaden en het een modderschuit te noemen,
en er spottend over te spreken, alsof er niets minders
ooit is geweest dan deze wereld en de kosmos. Te min,
om er belang bij te hebben. Wie dit alles heeft ge-
schapen. Als prof. van Niftrik een schilderij wil koop-
pen, zal hij steeds bij elk kunstproduct de vraag

stellen: wie was de maker? En hij zal het waarlijk
niet aangenaam vinden, als hij een „Vermeer" kocht
en het bleek een „van Meteren" te zijn. Zelfs in dit
geval niet, waar van Meteren toch ook een kunst-
enaar is.

Het heet nu, dat wij niet moeten beginnen bij Gen. I
maar bij Joh. 3:16. Ja — dat spiritualistisch vin-
dinkje is bekend.

Zoo komt men dan ook tot de verhouding van ge-
loof en wetenschap.

Zie, als „de Kerk" God den Vader belijdt als Schep-
per van hemel en aarde, dan is dat geen geologie.
En als de Schrift geschiedenis geeft, dan is dat geen
werkelijke geschiedenis. De Schrift onderwijst geen
anthropologie of biologie, d.w.z. kennis van het men-
schelijk lichaam.

Dat is natuurlijk onzin. Want de Schrift en dus de
gehoorzame kerk onderwijst wel geologie en
historie enz.

Zij zegt ons het allervoornaamste, geeft ons het
fundament, want zij belijdt, wie de Maker is van
wereld en mensch, en wie de mensch is.

Als men dan spreekt van „heilige geschiedenis",
dan wil men zeggen: geen geschiedenis. En dan
gaat men voort met te roemen van God als den
Schepper van hemel en aarde, en men loochent alles.

Nog wordt gezegd, dat God vrij is ten aanzien
van Zijn werken, „ontheven" aan de wereld, wat niets
anders is dan nominalisme, ook al wordt dit eerst
afgevoerd.

Onze vaders wisten wel, wat zij deden, als zij in
art. 9 onzer geloofsbelijdenis de ketteren noemen: Mar-
cion, Arius, Sabellius enz.

De Hendrik de Cock had het in de Reformatie der
negentiende eeuw te doen met Arius. Onze tijd wordt
weer onthaald op Marcion. En in de goddelooze gnos-
tiek zitten „waarheidselementen".

Het is meer dan genoeg om te weten, dat wij
hier weer te doen hebben met het oude spiritualisme,
dat in de dagen van Calvijn zooveel eenvoudige ge-
loovigen verleide.

De kerk van onzen Heere Jezus Christus mag wel
waakzaam zijn.

Met hartelijke groeten en heilbiede uw toegenegen
MARNIX.

De z.g. oecumenische „synode", II.

C. — BESLUITEN VAN DIE SINODE.

U deputate gee die besluite van die sinode in die orde
van die agenda, met verwysing na die betreffende artikels
van die acta, terwyl waar nodig enige toelichting gegee
word. Aangesien die besluite deur ons generale sinode
bekragtig moet word, gee ons hulle in vetletters weer
sodat hulle maklik herkenbaar is.

1. — LEERSTELLIGE PUNTE (Art. 63, 84, 111).

Hierdie punte is breedvoerig toegelig en bespreek.
Op voordrag van Kommissie II is deur die sinode as
volg besluit:—

1. Die ekumeniese sinode gee uitdrukking aan sy waar-
dering vir die werk wat gedoen word deur sulke organi-
sasies as die Calvinistiese Aksiekomitee (Calvinistie Action
Committee — V.S.A.), Evangelie en Wereld (Neder-
land), Federasie van Calvinistiese Studenteverenigings in
S.A. (F.C.S.V.) en Calvinistiese Studiekring (S.A.), en
bemoedig hierdie organisasies sowel as kolleges, universi-
teite en teologiese fakulteite, om die waarhede van die
Geref. geloof te bestudeer en uiteen te sit.

2. Die sinode benoem 'n kommissie van twee om 'n
konsep-getuilenis op te stel wat die kernwaarhede (salient
truths), bespreek onder I, A—E, uiteen sal sit, as 'n her-
bevestiging van ons fundamentele oortuigings, soos belig-
gaam in ons konfessies. Hierdie getuilenis sal rigting gee
aan toekomstige studies en sal ons eie posisie duidelik
verklaar in die huidige verwarring.

Die getuilenis is opgestel deur dr. G. C. Berkouwer en
prof. D. H. Kromminga. Na 'n klein redaksionele wysiging
is dit deur die sinode aanvaar. In sy finale vorm lui dit
as volg: (vgl. Die Kerkblad, 6 Desember 1946, bl. 20).

Kommissie II het sy konklusie als volg gemotiveer:—

Deur Calvinistiese organisasies en akademiese liggame
aan te moedig om die vraagstukke van die tyd te bestu-
deer, begaan die sinode nie die fout om akademiese onder-
soekinge te begin nie. Hiermee word nie bedoel dat
die vraagstukke nie kerklik van aard is nie. Dit gaan
hieroor dat ons diskussies en formuleringe nie ryp ge-
noeg is om enige respektabele en oortuigende aankondi-
ginge op hierdie tydstip te doen nie. Die weg tot hierdie
rypheid is deur diskussies in klaskamers en deur die ver-
breiding van die gedrukte woord. Die kerk as organisme
moet diep bewus word van sy groot geleentheid en die
uitdaging aanvaar. Vrye uitwisseling van gedagtes tussen
toegewyde geleerdes van drie kontinente sal die nodige
vryheid van ondersoek en formulering gee, wat metter-
tyd kan dien as grondwerk vir toekomstige sinodale ver-
klarings.

Op voorstel van prof. S. du Toit is egter die volgende
as derde punt by die bogenoemde twee gevoeg:

3. (a) Die sinode besluit om kommissies aan te stel vir
'n deeglike ondersoek van alle vraagstukke wat in ver-
band staan met punte I, A—E, II, B, 1, en C 2, 3 van die
heriene agenda, in sover die kerk as instituut en sy leer
betrokke is.

(b) Die kommissies sal bestaan uit lede van die kerke